

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

4. К римлянам послание святого Апостола Павла. В кн.: Библия или книги Священного писания Ветхого и Нового Завета. В русском переводе с параллельными местами. Изд. 13-е. Петроград: Синодальная типография, 1917. 1548 с.
5. Верещагин С. Г. Налоговая политика католической церкви в Средние века. Территория новых возможностей. *Вестник Владивостокского государственного университета экономики и сервиса*. 2018. № 3. С. 48–61.
6. Тимчик О. А. Економіка та релігія: теорія і практика взаємовпливу: монографія. Київ: КНТ, 2014. 410 с.
7. Фома Аквинский. Сумма Теологии. Часть II-I. Вопросы 90-114. К.: Ника-Центр, 2010. 432 с.

ГАРМОНІЗАЦІЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО СТАНДАРТІВ ЄС

Дудченко В. В.

Аспірант IV курсу ННІ права

Сумського Державного університету

Науковий керівник: Денисенко С. І.

к. ю. н., доцент, старший викладач кафедри МСПЦПД ННІ права

Сумського Державного університету

У сучасному світі між державами існують зв'язки різнопланових форматів (політичні, економічні, культурні та інші). Зовнішньоекономічна діяльність кожної країни спрямована на забезпечення власних національних інтересів шляхом мирної співпраці з іншими державами та запровадження безперешкодної, взаємовигідної міжнародної торгівлі. Інтеграційні процеси, що діють на сьогоднішній день, спрямовують митні органи різних країн діяти в єдиній площині. Формування економічних інтересів належить в основному митній політиці країни. Безперечно, що митна політика держави повинна бути направлена на захист власних економічних інтересів, проте у міжнародних відносинах необхідно також враховувати тенденції, що мають місце в митній сфері інших держав. Не реагування з боку держави на відповідні зміни та встановлення індивідуальних національних митних правил призводить до погіршення зовнішньоекономічної діяльності країни в частині здійснення торгівельних процедур. Сучасний етап розвитку митної сфери України характеризується її реформуванням. При чому традиційні підходи та методи, що були запроваджені раніше, діють лише фрагментарно та не змінюють загальної картини. Тому єдиний шлях – це приведення митного законодавства країни до вимог Європейського Союзу.

Як відмічає О. Турченко, у міжнародному праві щодо процесів правової інтеграції

законодавств застосовується такі терміни, як, «гармонізація», «зближення», «уніфікація» та «адаптація» [1, с. 8].

Муравйов В. вважає, що саме термін «гармонізація» найадекватніше характеризує мету цього процесу – узгодити національні норми в такий спосіб, щоби в обох випадках вони створювали однакові правові умови для діяльності суб'єктів господарювання в межах внутрішнього ринку [2]

Пархоменко Н. у статті «Гармонізація законодавства України з європейським та міжнародним правом: методи, етапи, види» розкриває зміст поняття «гармонізація» як процес цілеспрямованого зближення правових систем шляхом усунення суперечностей між ними та формування мінімальних правових стандартів через утвердження спільних правових принципів, що передбачає приведення законодавства держав-членів та країн не членів у відповідність з вимогами міжнародного права на підставі міжнародних договорів. Гармонізація відбувається за допомогою різних засобів (адаптація, імплементація, стандартизація та ін.) і може передувати уніфікації законодавства або ж застосовуватися тоді, коли потреби в такій уніфікації немає [3, 338-342].

Якщо розглядати зарубіжну наукову літературу та нормативні акти держав ЄС, то найчастіше для характеристики приведення законодавства до відповідних норм також використовують поняття саме «гармонізація».

Наприклад, статтями договору про заснування Європейської Спільноти (Treaty on the Functioning of the European Union) передбачається здійснення або не здійснення законодавчих актів країн-членів ЄС саме шляхом гармонізації. Поняття «адаптація» у вищезазначеному документі зустрічається в іншому значенні.

Проведений аналіз нормативно-правових актів нашої країни довів, що в українському законодавстві крім поняття «гармонізація» застосовується «адаптація».

Відповідно до Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» 2004 року «адаптація законодавства – процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність з *acquis communautaire* [4].

Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 16.03.2005 N 62 «Про затвердження Методики визначення критеріїв євроінтеграційної складової державних цільових програм» передбачає як гармонізацію, так і адаптацію. Адаптацію законодавства (зближення) нормативний документ трактує як процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність із *acquis communautaire*, а гармонізацію (приведення у відповідність) – процес приведення національних стандартів у відповідність із стандартами ЄС.

Ю. В. Мовчан вважає, що різниця між поняттями «адаптація» та «гармонізація» відбувається на рівні суб'єкта, тобто термін «гармонізація» використовується стосовно держав ЄС, а «адаптація» – держав-кандидатів, потенційних кандидатів та третіх країни. Науковець аргументує свою позицію спираючись на відмінності призначення та змісту цих понять.

Уніфікація – багатозначний термін. Уніфікація – це зведення чого-небудь до єдиної форми, системи, єдиних нормативів [5, с. 451]. У сфері права він трактується як діяльність організації або компетентних органів держави чи декількох держав, спрямована на вироблення правових норм, що однаково регулюють певні види суспільних відносин. Уніфікацію права можна також визначити як співробітництво, спрямоване на створення міжнародного механізму регулювання відносин у сфері спільних інтересів держав.

Єдиної думки щодо співвідношення уніфікації та гармонізації серед науковців не існує. А. Г. Хачатурян вважає уніфікацію, різновидом гармонізації. Вчений зазначає, що «... заслуговує на визнання діалектичне поняття гармонізації, а, отже, і уніфікації права, як процесу досягнення тотожності і самого досягнутого результату» [6, с. 19]. Проте деякі науковці схиляються до думки, що гармонізація більш об'ємне поняття, яке включає в себе уніфікацію. Д. О. Кутафін порівнюючи гармонізацію і уніфікацію визначає гармонізацію як «ширше поняття, що охоплює всі способи і форми зближення права» [7]. А. А. Степанюк вважає міжнародну уніфікацію «одним із засобів гармонізації законодавства різних країн світу для досягнення єдності й передбачуваності...» [8, с. 7]. З нашої точки зору, саме поняття «гармонізація» найбільш об'єктивно відображає процес приведення законодавства України до вимог ЄС.

Основна мета гармонізації митного законодавства – здійснення законної і безпечної торгівлі між країнами на підставі єдиних правових стандартів та принципів.

Перший крок приведення митного законодавства незалежної України до міжнародних вимог був здійснений шляхом приєднання України у 1992 році до Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва 1950 року (Постанова Верховної Ради України від 19 червня 1992 року N 2479-XII «Про приєднання України до Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва 1950 року») [10].

Україна є країною-учасницею багатьох міжнародних конвенцій та угод, що стосуються митної сфери, де викладені принципи митного контролю та взаємодії між учасниками зовнішньоекономічної діяльності; питання вирішення митних формальностей; запровадження спрощених митних процедур у відношенні до відповідного кола осіб; принципи нарахування, вилучення та сплати мита, податків; процедура оскарження рішень; правова основа співробітництва та взаємодії держав у боротьбі з митними

правопорушеннями та механізм надання допомоги.

Участь у вищезазначених міжнародних конвенціях та угодах передбачає виконання відповідних зобов'язань стосовно приведення внутрішнього законодавства до зазначених норм, що в свою чергу позитивно впливає на інвестиційний клімат країни, сприяє підвищенню конкурентоспроможності та спрощенню процедур міжнародної торгівлі.

Ірина Квеліашвілі виділяє принципи гармонізації законодавства: погодженість правового регулювання; синхронність прийняття гармонізованих актів; послідовність етапів гармонізації; пріоритетність міжнародних договорів над національним законодавством [9, с. 76].

Проте, з нашої точки зору, останній пункт потребує уточнення. Створення спільних стандартів, як правило, не є всеосяжним, найчастіше воно є частковим. Європейський Союз не вимагає від держав-членів ухвалення єдиних нормативно-правових актів. Основна суть гармонізації – це застосування схожої законодавчої бази, і лише в деяких випадках вимагається прийняття ідентичних законодавчих актів. З нашої точки зору недоцільно законодавство одних країн у повній мірі відображати в інших. Шемшученко Ю. С. вважає, що неможливо механічно здійснювати перехід системи національного права до європейських стандартів. «По-перше, продовжує діяти принцип державного суверенітету кожної країни. По-друге, ці країни мають багато особливостей, які вони оберігають і не хотіли б втратити в ході інтеграційних процесів. По-третє, ще не вироблено універсальних організаційних механізмів адаптації відповідних правових систем. По-четверте, мають місце суттєві недоліки в теоретичному вирішенні відповідних проблем, що стримує і їх практичне вирішень». Також він зазначає, що «вихідним пунктом гармонізації законодавства України з європейським правом є уніфікація термінології, яка використовується в цих двох правових системах. Без цього важко досягти взаєморозуміння в правовій сфері, і процес адаптації законодавства слід розпочинати саме з юридичної термінології [11].

Процес гармонізації не повинен обмежуватись лише розробкою і використанням однакових правових норм, він передбачає необхідність брати до уваги способи їх створення в рамках тих чи інших правових систем, прийоми та методи тлумачення, єдине розуміння юридичних норм і категорій, їх однакове застосування.

Необхідно зазначити, що гармонізація митного національного законодавства до законодавства ЄС неможлива без розуміння особливостей правової природи законодавства Європейського Союзу. Порівняльний аналіз нормативно-правових актів Європи і України, що відносяться до митної сфери, свідчить про наявність суттєвих відмінностей між ними і їх неоднаковий статус як джерел права. Такі розбіжності

необхідно враховувати в процесі гармонізації митного законодавства України. Невірна оцінка та нерозуміння специфіки європейського права, відсутність механізму узгодження норм європейського права з нормами українського права призводить до суттєвих негативних наслідків.

Єдиний шлях приведення митного законодавства України до правової системи Європейського Союзу – це поетапність та послідовність. Невиконання цього призведе до «перекосів» та «викривлення» національного законодавства, що в подальшому матиме серйозні негативні наслідки для економіки України. Створення єдиного правового механізму, що здатний забезпечити ефективні процеси в митній сфері на національному рівні, є найважливішим завданням сьогодення. Україна має розробити власні підходи до проблеми гармонізації законодавства з правом ЄС.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Турченко О. Г. Правове регулювання державних закупівель товарів, робіт та послуг Європейського Союзу (зближення законодавства України з правом ЄС): автореф. ... дис. канд. юрид. наук : 12.00.11. Інститут законодавства Верховної Ради України. К., 2008. С. 20.
2. Пархоменко Н. М. Гармонізація законодавства України з європейським та міжнародним правом: методи, етапи, види. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 1. С. 414.
3. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 р. № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15> (дата звернення 15.02.2020).
4. Мовчан Ю. В. Міжнародно-правове регулювання інтеграційних процесів в ЄС: автореф. ... дис. канд. юрид. наук: 12.00.11. Київ, 2010. С. 20.
5. Хачатурян А. Г. Унификация коллизионных норм в договорах об оказании правовой помощи с участием СССР: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 1990. С. 25.
6. Кутафин Д. О. Унификация и гармонизация норм права о залоге в международном частном праве: автореф. ... дис. канд. юрид. наук : 12.00.03. Москва, 2007. С. 27.
7. Степанюк А. А. Застосування колізійних норм щодо спадкування в міжнародному приватному праві: автореф. ... дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. Нац. Юрид. академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2003. С. 20.
8. Василенко О. С. Уніфікація правил електронної комерції в рамках ЮНСІТРАЛ: автореф. ... дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2014. С. 19.
9. Квеліашвілі І. Гармонізація національної митної політики з міжнародними нормами і

стандартами в митній сфері. *Держане управління та місцеве самоврядування*. 2016. № 1. С.74–80.

10. Про приєднання України до Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва 1950 року: Постанова Верховної Ради України від 19 червня 1992 р. № 2479-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2479-12> .

11. Бочан М. І. Європейська інтеграція України: правові засоби. URL: [http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/16966/1/Магістерська%20Бочан%20М.%20І.\(стаціонар\).pdf](http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/16966/1/Магістерська%20Бочан%20М.%20І.(стаціонар).pdf).

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ ТА ЦЕНТРАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Сидорко Ю. О.

Студентка II курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Миргород-Карпова В. В.

к. ю. н., викладач кафедри АГПФЕБ ННІ права

Сумського Державного університету

Однією з найгостріших проблем сьогодення в Україні є корупція та протидія їй як із боку профільних правоохоронних структур, так і суб'єктів протидії корупції у складі інших правоохоронних органів. Незважаючи на те, що відбулося формування якісно нової системи інституційних гарантій забезпечення прав і свобод громадян у сфері запобігання та протидії корупції в Україні, що дало свої певні позитивні результати і призвело до покращення стану з корупцією, на жаль, корупція, безперечно, залишається серйозною проблемою в Україні, яка стоїть перед приватним бізнесом, пересічними громадянами та суспільством взагалі. Цей факт неодноразово зазначався у низці досліджень та оглядів, які здійснювалися останніми роками міжнародними моніторинговими організаціями, міжнародними і неурядовими організаціями та органами публічної влади України. Цій проблемі присвячується чимало уваги в рамках реформування вітчизняної правоохоронної системи, адаптації вітчизняного законодавства до норм країн-членів ЄС.

Одним з найважливіших кроків щодо протидії корупційним правопорушенням в Україні стало прийняття 14 жовтня 2014 року Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України». Згідно з ч. 1 ст. 1 цього Закону, Національне антикорупційне бюро України є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття